



Interaction between Public Administration and Civil Society in the UK in the Context of Brexit

UDC: 351/354(4); 323(100):321.01

DOI: <https://doi.org/10.15421/152452>**Andriieva Olha**Dr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0003-4587-1267>, AndreevaOlga@knu.ua**Larina Nataliia**Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/000-0001-5843-0765>, natali.larina@ukr.net*Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

The article reveals the potential challenges and threats faced by the UK public administration in the context of Brexit. It is found that Brexit has put decentralization in the UK under a serious threat, which has influenced the process of finding a new model of interaction between public administration and civil society in the context of economic reforms in the context of the crisis development of the state. In recent years, the UK has implemented many radical reforms, in particular in the socio-economic sphere, in the areas of governance, privatization, and agriculture, which have had a significant impact on the level of development of society. The article reveals the existence of a sharp gap between the way decentralization agreements are interpreted in Westminster, Wales, Scotland and Northern Ireland, which rely more on regional public administration.

The authors of the article argue that the process of decentralization, which involves the delegation of powers to the regions, was supported by the UK's membership of the EU, and provided external support and guaranteed economic union, and shared the issues of identity and sovereignty. At the same time, the UK's exit from the EU exerts a certain centrifugal pressure on the state. Therefore, Brexit has caused serious political disagreements between the main regional ruling parties, which have opposing views, advocating both a reunited Ireland and the preservation of the region as part of the UK.

The article examines the interaction between the UK public administration and civil society, which could influence the conclusion of new UK-wide cooperation agreements. The main focus is on the environment, agriculture and fisheries, i.e. three policy areas in which the powers devolved to the regions in the process of decentralization are in significant conflict with post-Brexit EU legislation, which destabilizes the internal settlement and raises a number of serious constitutional issues. The UK's membership in the EU has reduced the possibility of secession and independence for Scotland and Northern Ireland, while requiring new approaches to public administration based on participatory, transparent, and accountable public management. Such forms of interaction are evolutionary and affect the processes of preparation and adoption of public administration decisions to preserve the sovereignty and integrity of the state and increase adaptability to new global challenges.

Keywords: UK, Brexit, decentralization, EU, autonomous regions, legislation, public administration, civil society

Взаємодія органів публічного управління та громадянського суспільства Великобританії в умовах Брекзиту

Андрєєва Ольга, Ларіна Наталія*Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Анотація

У статті розкриваються потенційні виклики та загрози, які постають перед органами публічного управління Великобританії в умовах Брекзиту. Виявлено, що Брекзит поставив децентралізацію у Великобританії під серйозну загрозу, що вплинуло на процес пошуку нової моделі взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства в контексті проведення економічних реформ в умовах кризового розвитку держави. За останні роки Великобританія здійснила чимало радикальних реформ, зокрема в соціально-економічній сфері, в сферах управління, приватизації, сільського господарства, що суттєво відобразилися на рівні розвитку суспільства. Виявлена наявність різкого розриву між тим, як угоди про децентралізацію інтерпретуються у Вестмінстері, Уельсі, Шотландії та Північній Ірландії, які більше спиралися на регіональні органи публічного управління.

Автори статті аргументують, що процес децентралізації, який передбачає делегування повноважень регіонам, підтримувався членством Великобританії в ЄС, і забезпечував зовнішню підтримку та гарантував економічний союз, розділяв питання ідентичності й суверенності. При тому, що вихід Великобританії із ЄС здійснює певний відцентрований тиск на державу. Тому Брекзит викликав серйозні політичні розбіжності між основними правлячими партіями регіонального рівня, протилежними за поглядами, які виступають як за возз'єднану Ірландію, і за збереження регіону у складі Великобританії.

У статті проводиться дослідження взаємодії органів публічного управління Великобританії з громадянським суспільством, які могли б вплинути на укладання нових загальнобританських угод співпраці. Основна увага сконцентрована на навколишньому середовищу, сільському господарству та рибальству, тобто, трьом областях політики, в яких повноваження, які були передані регіонам у процесі децентралізації, суттєво суперечать законодавству ЄС після Брекзиту, який дестаблізує внутрішнє врегулювання і порушує низку серйозних конституційних питань. Членство Великобританії в ЄС знизило можливості на відділення та незалежність Шотландії та Північної Ірландії, водночас вимагає нових підходів публічного управління органів влади на засадах партисипації, прозорості, звітності перед суспільством. Такі форми взаємодії є еволюційними й впливають на процеси підготовки й прийняття публічно-управлінських рішень щодо збереження суверенності та цілісності держави, підвищення адаптивності до нових глобальних викликів.

Ключові слова: Великобританія, Брекзит, децентралізація, ЄС, автономні регіони, законодавство, державне управління, громадянське суспільство

Стаття надійшла / Article arrived: 29.10.2024

Схвалено до друку / Accepted: 24.12.2024



Вступ.

В останні десятиліття в Сполученому Королівстві відбулася значна реформа структур управління. Вона включала в себе приватизацію, скорочення соціального забезпечення і управлінські реформи. Перерозподільна регіональна політика була скорочена. У Шотландії, Уельсі та Північній Ірландії були створені децентралізовані інститути, однак питання про територіальне управління Англією залишається невирішеним.

Політичний устрій Великобританії розглядається з однієї позиції дослідників, як унітарна держава, так і як багатонаціональний союз або федерація, що формується. Членство Сполученого Королівства в ЄС стало важливим чинником розвитку деволюції. Однак вихід Великобританії з ЄС здатний створити величезний відцентровий тиск на союз. Великобританія є яскравим прикладом тиску і проблем, пов'язаних з реорганізацією, легітимністю і суверенітетом, з якими стикаються сучасні європейські держави.

Однак, в умовах Брекзиту урядові бюрократичні структури продовжуватимуть чинити значний вплив на траєкторію деволюції. Можна з повною підставою припустити, що в Великобританії, за відсутності якихось істотних змін в обставинах, перевагу надаватимуть збереженню певного ступеня автономії центрального уряду.

Тому світові тенденції проведення соціально-економічних реформ Великобританії після її виходу з Європейського Союзу набувають все більшої актуальності, особливо в частині міжсекторальної взаємодії влади та громадянського суспільства (Keating, 2022). Не зважаючи на те, що Європейський Союз (ЄС) та Велика Британія визнали необхідність укладання нових угод, які замінять наявні рамкові угоди ЄС в умовах Брекзиту, однак залишалися невідомими підходи до укладання нових угод у масштабах усієї Великобританії на основі взаємної згоди чотирьох урядів автономних регіонів.

Мета дослідження полягає в аналізі взаємодії органів публічного управління Великобританії та громадянського суспільства в умовах Брекзиту, що забезпечує вирішення питань, пов'язаних з деволюцією, легітимністю та суверенітетом держави.

Аналіз досліджень і публікацій. Британська система державного управління становить інтерес для дослідження через відсутність конституції як єдиного акту, що визначає правила політичної гри та принципи державного управління. Реформи Великобританії також цікавлять теоретиків і практиків інших країн, які хочуть імплементувати її досвід. Не зважаючи на

те, що Велика Британія є унітарною державою, до її складу входять автономні регіони – Уельс, Шотландія та Північна Ірландія, які отримали значні повноваження в рамках деволюції, а в контексті Брекзиту питання децентралізації та суверенітету стали ще більш значущими.

Також тема досліджень виходу Великої Британії з Європейського Союзу є актуальною і в українській науці, однак недостатньо розробленою. Тож автори спиралися переважно на праці британських, європейських та американських дослідників, зокрема таких як Бредбері Д., Конвері А., Уолл М. (Bradbury, Convery, & Wall, 2023), Кенні М. (Kenny, 2022), Кітінг М. (Keating, 2017; 2022), МакКрон Д. (McCrone, & Keating, 2021), Мерфі М., Евершед Д. (Murphy, & Evershed, 2021), Паун А., Хендерсон Д., Мітчелл М. (Paun, Henderson, & Mitchell, 2022), Сержант Д., Шаттлворт К., Шелдон Д. (Sheldon, 2020), Тімонта Д., Оуен Д., Келлам Д. (Thimont, Owen, Paun, & Kellam, 2018), Ролінгс Р. (Rawlings, 2022) та ін.

Результати дослідження.

Державне управління Великобританії після ряду реформ, розпочатих у 1980-х роках щодо впровадження ефективних інструментів нового публічного управління, здійснило курс на реалізацію зовнішнього та внутрішнього партнерства з бізнесом, принципів прозорості та відкритості органів публічної влади перед громадянським суспільством. Це забезпечило активізацію участі інститутів громадянського суспільства (ІГС) в прийнятті управлінських рішень в сфері соціально-економічного розвитку держави та регіонів, вплинуло на взаємодію влади з профспілками, збереженню високого рівня адміністративної культури серед команд державних службовців.

Процеси деволюції у Великобританії були тісно пов'язані з тими інтеграційними процесами, які відбувалися в ЄС, й активно сприяли створенню міжсекторальної платформи для обговорення концептуальних засад збереження суверенності держави в умовах глобальних викликів та загроз. Водночас Брекзит знизив можливості для відокремлення Шотландії та Північної Ірландії зі складу Великобританії, так як ці території залишалися б в складі ЄС, що стало неможливим навіть після виходу Британії зі складу ЄС. Тому деволюція прогнозувалася як «третій шлях» між сепаратистським націоналізмом і юніонізмом, вона відповідала вимогам більшості громадян автономних регіонів Великобританії, була зорієнтована на більшу автономію Шотландії та Уельсі, прийняття компромісних рішень у



сфері соціального забезпечення. Це рішення було підтримано громадянським суспільством регіонів і стало найпопулярнішим для збереження макроекономічної стабільності держави.

Тут виникають певні суперечності, зокрема: уряд Великобританії не дуже охоче йде на повномасштабну передачу повноважень, а бажає зберегти за Вестмінстером право встановлювати загальнобританські рамки в певних пріоритетних галузях. Тому в умовах делегування повноважень місцевим органам влади важливою ознакою є саме державне управління Великобританії. На Великобританію безпекова криза мало впливає, так як її безпекові питання вирішуються завдяки особливому партнерству зі США. Великобританія має власний ядерний потенціал стримування, тому майбутнє європейської безпеки у вигляді НАТО менше впливає на політику Об'єднаного Королівства.

Отже, процес еволюції, який підтримувався членством Великобританії у ЄС, що забезпечував зовнішню підтримку та економічний союз, в умовах її виходу з ЄС – Брекзиту, створює значний тиск на державу, але поділ на окремі держави чи відновлення унітарної держави не є простими альтернативами. Сьогодні Великобританія є прикладом вирішення проблем, пов'язаних з легітимністю та суверенітетом, з якими стикаються інші європейські держави, що забезпечується завдяки особливій взаємодії органів публічного управління Великобританії та громадянського суспільства.

Правляча Консервативна партія Великобританії внесла багато пропозицій щодо спільного правління в умовах Брекзиту, хоча вона не посилила повноваження децентралізованих територій. Загалом, позиція Консервативної партії змінилася з переваг збільшення регіональних повноважень у 2015 р. до позиції на межі збереження існуючих регіональних повноважень та деякого їх скорочення у 2017 р. Це допомагає прояснити, чому політика уряду Великобританії після Брекзиту на практиці зберегла основний акцент на самоврядуванні загального підходу до обмеження подальшого зростання регіональних повноважень (Bradbury, Convery, & Wall, 2023).

Для дослідників важливим джерелом дослідження цієї проблематики є звіт Інституту державного управління Великобританії «Деволуція після Брекзиту», у якому розкриті інструменти взаємодії органів публічного управління Великобританії та місцевих адміністрацій щодо внутрішнього партнерства. Окреслено маршрути співпраці щодо введення в дію угод по всій Великобританії після Брекзиту

з метою уникнення ризиків, пов'язаних з необмеженою розбіжністю в нормативних актах, дотримуючись при цьому та вдосконалюючи механізми передачі повноважень.

У звіті розглядаються питання щодо Брекзиту через призму таких сфер політики, як довкілля, сільське господарство та рибальство, які мають особливе значення для місцевих адміністрацій і разом становлять значну частку спірних сфер політики (41 із 153, визначених урядом Великобританії). Також надаються рекомендації щодо спільного подолання восьми ключових проблем урядом чотирьох автономних регіонів задля успішної дії у довгостроковій перспективі. Звіт був підготовлений Інститутом державного управління Великобританії за підтримки Королівського товариства захисту птахів та Світового фонду дикої природи і представлений після всіляких свідоцтв від офіційних осіб, академічних експертів, представників громадянського суспільства та бізнесу з усієї Великобританії, щоб зрозуміти їх різні погляди та пріоритети. Також уряди чотирьох регіонів працюють над узгодженням нових екологічних рамок, які знадобилися Великобританії після Брекзиту (Thimont, Owen, Paun, & Kellam, 2018).

За останні два десятиліття Велика Британія перетворилася з унітарної держави на складне багаторівневе політичне утворення зі складною системою управління через процес асиметричної децентралізації. Шотландія, Уельс і Північна Ірландія тепер мають власні органи виконавчої та законодавчої влади, тоді як Англія все ще управляється безпосередньо з центру. Така схема дозволила провести децентралізацію без докорінної реформи конституції Великобританії, залишивши невирішеними такі важливі питання, як визначення суверенітету та створення нових інституцій.

Одним із чинників є деволуція, яка з 1999 року відбувалася повністю під час членства Великої Британії в ЄС і була сформована під впливом цього членства. ЄС забезпечив основу для нових конституційних домовленостей і допоміг зберегти союз Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії. Брекзит підриває цей союз: принцип права ЄС (а також Європейської конвенції з прав людини) закладений в актах про деволуцію, що означає, що законодавчі повноваження, передані автономним регіонам країни, можуть бути скасовані будь-яким судом на підставі їх порушення.

Насправді, більшість спорів щодо повноважень законодавчих органів з делегованими повноваженнями ґрунтуються



на європейському праві, а не на праві Великобританії. Як мінімум, Брекзит вимагатиме виключення відповідних положень із законів про децентралізацію (McCrone, & Keating, 2021). Членство в ЄС також уможливило ширшу форму децентралізації, оскільки ЄС захищає як Велику Британію, так і єдиний ринок ЄС, регулює конкуренцію та має справу із зовнішніми наслідками спільної політики ЄС.

Сільське господарство, навколишнє середовище, регіональна політика, юстиція та внутрішні справи не належать до компетенції Великої Британії, а скоріше до компетенції ЄС. У цих сферах не існує міністерських структур чи департаментів Великої Британії, тому координація відбувалася через формування політики ЄС, де національні держави повинні узгодити спільну лінію перед переговорами в рамках ЄС.

У більш широкому сенсі, ЄС забезпечує дискурсивну основу для ідеї спільної та розділеної влади або того, що можна назвати «пост-суверенітетом». Це має вирішальне значення для управління такою багатонаціональною державою, як Великобританія. Вирішення конфлікту в Північній Ірландії вимагає виходу за традиційні рамки суверенітету, що дозволить громадянам мати кілька ідентичностей і лояльностей (Rawlings, 2022). Транскордонному співробітництву сприяють Єдиний ринок ЄС і легкість пересування. Евентуальні наслідки Брекзиту можуть призвести до втрати багатьох з цих досягнень.

Брекзит призвів до поглиблення розбіжностей між двома громадами Північної Ірландії – протестантами та католиками, враховуючи відсутність нейтральної європейської основи між їхніми національними прагненнями та претензіями на суверенітет, а також той факт, що обидві громади голосували по-різному. Такий сценарій може призвести до встановлення кордону ЄС між двома частинами острова, що підірве зусилля, спрямовані на їхнє возз'єднання (Keating, 2017).

Одразу після референдуму про Брекзит прихильники ірландського націоналізму виступили за проведення референдуму про возз'єднання двох частин Ірландії, що передбачено в Угоді Страсної п'ятниці 1998 р. (Good Friday Agreement, 1998). Це, однак, було б неприйнятним для юніоністської спільноти – ДЮП, і останніми роками опитування показали, що навіть серед католиків немає більшості за возз'єднання Ірландії, доки альтернативою є нинішній розподіл влади.

Угода Страсної п'ятниці 1998 року включає в себе відкритий кордон і транскордонне

співробітництво. Так само, як Брекзит створив кордон між двома частинами Ірландії, Брекзит у поєднанні з возз'єднанням Республіки Ірландія з Північною Ірландією створить кордон між Північною Ірландією та Великою Британією (Keating, 2017).

Брекзит поставив під сумнів еволюцію розуміння конституційного статусу законодавчих органів автономних регіонів Великобританії. Політична система Великобританії еволюціонувала у «федеральному» напрямку, оскільки ці інститути закріпилися і були визнані постійною частиною конституції, хоча й не закріплені юридично обов'язковим чином. Відповідно до Конвенції Сьюела 1999 року, Вестмінстер повинен отримати згоду інституцій автономних регіонів, перш ніж приймати закони у сферах їхньої компетенції. Пізніше це положення було поширено на зміну їхньої власної компетенції. Конвенція була інкорпорована в законодавство Законом Шотландії 2016 року та Законом Уельсу 2017 року. В цілому, можемо констатувати, що ЄС слугував важливою основою для власного союзу Великобританії та Північної Ірландії (Keating, 2017).

У Великобританії міжурядові відносини – це координація та взаємодія між центральним урядом Великобританії та автономним Урядом Шотландії, Урядом Уельсу та виконавчою владою Північної Ірландії (Paun, Henderson, & Mitchel, 2022). Автономні регіони Сполученого Королівства мають і надалі співпрацювати з метою розробки єдиного підходу, що спрямований на удосконалення державного управління Великобританії в умовах Брекзиту. Для того, щоб досягти цього, було створено форуми, в рамках яких можна було б обмінюватися ідеями та узгоджувати спільні позиції. Рада прем'єр-міністра та голів децентралізованих урядів є місцем, де збираються керівники автономних адміністрацій (англ. The Prime Minister and Heads of Devolved Governments Council, MHDGC) (Prime Minister, 2022).

Окрім того, існує Міжвідомчий постійний комітет (англ. Interministerial Standing Committee, IMSC), який займається конкретними портфелями, та міжвідомчі групи (англ. Interministerial groups, IMG), що пов'язані з Міжвідомчим постійним комітетом. Вони були створені у 2022 році після низки консультацій та переглядів політики щодо процесів деволуції. З 1999 року по 2022 рік їхній попередник – Спільний міністерський комітет (англ. Joint Ministerial Committee, JMC), створений на основі меморандумів про взаєморозуміння, виконував аналогічну функцію (Paun, Sargeant, & Shuttleworth, 2017).



Всі зазначені вище структури були створені для боротьби з наслідками Брекзиту. Однак уряд в обличчі міністрів Шотландії та Уельсу висловив занепокоєння, що ці структури не реалізують свої повноваження. Якщо уряд Великобританії бажає, щоб Міжвідомчий постійний комітет зробив корисний внесок, він повинен надати йому відповідну підтримку, як політичну, так і ресурсну. Окрім того, очевидно, що Міжвідомчий постійний комітет не є органом, що приймає рішення. Він використовується для врегулювання розбіжностей, а не для вирішення проблем і пошуку рішень.

Уряд Великобританії повинен активізувати свої зусилля, щоб зробити *Міжвідомчий постійний комітет ефективним*. Це вимагає посиленої підготовки, включаючи двосторонні дискусії, що передують засіданням, структуровану робочу програму, більшу прозорість і готовність визнати, що Міжвідомчий постійний комітет, незважаючи на те, що він не є офіційним органом, який приймає рішення, є чимось більшим, ніж просто платформою для дискусій. Спільний міністерський комітет має бути уповноважений своєчасно узгоджувати спільні позиції з ключових питань, що впливають на делеговані повноваження, з тим, щоб інформувати уряд Великобританії про позицію на переговорах (Brexit: devolution, 2017).

Реакція уряду Великобританії на вирішення нагальних питань, що пов'язані із Брекзитом, на переконання багатьох дослідників, свідчить про унітарність країни. Відносно зовнішньої політики констатується, що уряд Великобританії від самого початку відмовився надати парламенту і, відповідно, автономним органам роль в ініціюванні процесу виходу з ЄС відповідно до статті 50 Договору про Європейський Союз. У постанові, ухваленій Верховним судом Великобританії, було визначено, що Вестмінстерський парламент має схвалити це питання, тому роль законодавчих органів автономних територій було понижено.

Законопроект про вихід з Європейського союзу 2017 року спочатку передбачав, що всі повноваження, що повертаються з ЄС, будуть передані Вестмінстеру, незалежно від того, чи були вони передані або зарезервовані в угодах про передачу повноважень. Якщо згодом якісь із цих повноважень будуть визнані непотрібними, їх можна буде скасувати і повернути автономним адміністраціям. Як аргумент наводився той факт, що, оскільки ці повноваження регулюються законодавством ЄС, їх ніколи не було передано, і що рамки Великобританії просто замінять рамки ЄС. Ця пропозиція зустріла протидію в автономних регіонах,

причому як націоналістичні, так і юніоністські партії висловили свої невдоволення. Зрештою, уряд Великобританії пішов на поступки і зняв застереження, зберігши за собою право повертати компетенції в разі потреби.

Важливою є проблема, яка стосується єдиного ринку Великобританії. Закон про єдиний ринок 2020 року наділяє британських міністрів широкими повноваженнями щодо одностороннього визначення єдиного ринку, урізуючи повноваження децентралізованих органів влади і використовуючи лише звичайні слабкі та необов'язкові механізми згоди (Keating, 2022). Проте передача повноважень автономним регіонам істотно не вплинула на вимоги населення.

Пропозиції щодо проведення конституційної реформи набирають популярності. Зокрема просувається концепція федералізму, але примітно, що жодної конкретної пропозиції поки що не з'явилося. Лейбористський уряд Уельсу, який є юніоністським, виступає за деволуцію і за те, щоб бути частиною ЄС, розробляє ідеї про кооперативний федералізм, які не були прийняті в інших країнах. Деякі політики пропонують створити *Конституційний конвент*, і цю пропозицію схвалила Лейбористська партія. Проте всі ці ідеї залежать від фундаментального консенсусу, який лежить в основі Конституції Великої Британії. Така згода може бути досягнута щодо соціальних і політичних цінностей, але це не вирішує питання про рівень, на якому вона має бути реалізована публічна політика держави (Keating, 2022).

Різні результати референдуму про Брекзит були одержані в автономних регіонах, що входять до складу Сполученого Королівства, при тому, що більшість голосів у Шотландії та Північній Ірландії забажали «залишитися у складі ЄС». Це дозволило вже на початку зрозуміти значення Брекзиту для територіальної політики Великобританії. Різні позиції Консервативного уряду Великобританії, Лейбористської партії Уельсу та Шотландської національної партії (ШНП) у парламентах окремих регіонів з питання виходу Великобританії з ЄС виявилися у їхніх не співпадаючих поглядах на ступінь узгодженості, що має зберігатися між Великобританією та ЄС після Брекзиту (Bradbury, Convery, & Wall, 2023).

Виконавча влада Північної Ірландії розпалася в період переговорів щодо статті 50 Договору про Європейський Союз через розбіжності щодо управління кордоном між Великобританією та Республікою Ірландія після Брекзиту. Додаткова напруга у територіальній політиці спостерігалася у риторичній боротьбі навколо пропозицій уряду Великобританії щодо



управління внутрішнім ринком Великобританії після перехідного періоду. Консервативна партія охарактеризувала ці пропозиції як «різке посилення влади», а Шотландська національна партія (ШНП) – як «захоплення влади».

У 2017 році Консервативна партія Великобританії (поряд з її шотландськими та валлійськими колегами) продемонструвала помітне зрушення у політичній орієнтації. Зберігаючи прихильність до регіональної автономії, вона відійшла від підходу 2015 року, який був спрямований на посилення регіональної влади шляхом розширення самоврядування. Крім того, Консервативна партія не почала розглядати шляхи реформ, які могли б посилити регіональну владу за рахунок спільного правління. Незважаючи на те, що це зрушення малопомітне, воно виділяє Консервативну партію із загальної тенденції збереження спільних позицій щодо регіональної влади в «епоху після Брекзиту» (Bradbury, Convery, & Wall, 2023).

Брекзит спочатку вплинув на територіальні стратегії британських політичних партій, збільшивши обсяг їхніх політичних пропозицій щодо спільного управління. Після Брекзиту політичні партії по всій країні запропонували ширший спектр варіантів майбутньої деволуції, причому багато партій виступали за велику автономію деволуційних інститутів в управлінні Великобританією загалом. При цьому вони переважно зберегли свої колишні позиції щодо регіональних повноважень. Однак результати, що стосуються Консервативної партії Великобританії, становлять особливий інтерес для тих, хто займається ширшим вивченням територіальної політики Великобританії в епоху Брекзиту.

Висновки.

Враховуючи стрімкий і розрізнений характер процесу Брекзиту, який затьмарюється заявами про вмотивованість та надмірну риторичку з усіх боків, дуже важливо, щоб політологи та експерти в сфері публічного управління оцінювали наслідки Брекзиту теоретично обґрунтовано та емпірично критично (Bradbury, Convery, & Wall, 2023).

REFERENCES

- Bradbury J., Convery A., & Wall M. (2023). Brexit as a critical juncture in the politics of UK devolution: a comparative analysis of the effects of Brexit on parties' territorial strategies. *Regional & Federal Studies*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/13597566.2023.2185610>
- Brexit: devolution. 4th Report of Session 2017-2019. (2017, July 19). *The European Union Committee*. Retrieved from <https://brexit.hypotheses.org/files/2017/04/Dévolution.pdf>
- Good Friday Agreement. (1998, April 10). Agreement reached in the multi-party negotiations. *CAIN Web Service*. Belfast. Retrieved from <https://cain.ulster.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm>
- Keating, M. (2017). Brexit and Devolution in the United Kingdom. *Politics and Governance*, 5(2), 1-3. <https://doi.org/10.17645/pag.v5i2.920>

Членство Великобританії в ЄС дозволило здійснити більш широку передачу повноважень автономним регіонам, ніж це було б можливо в іншому випадку. ЄС відповідає за створення внутрішнього ринку в межах Великобританії, забезпечуючи таким чином гармонізацію регулювання на всій території держави.

Існує небагато рамкових законів в питаннях делегування повноважень автономним регіонам, які мають таку ж свободу дій у застосуванні європейських норм, яка надається національним урядам в інших країнах. Це стосується сільського господарства, рибальства, навколишнього середовища, державної допомоги, а також (за винятком Уельсу) правосуддя і внутрішніх справ. Поєднання Єдиного ринку ЄС з Угодою про вільну торгівлю сприяло ліквідації фізичних кордонів між Республікою Ірландія та Північною Ірландією, а також вільному переміщенню товарів і людей.

Для Республіки Ірландія членство в ЄС посилює, а не обмежує суверенітет, надавши їй статус держави-члена потужного союзу на рівних умовах з Великобританією і дозволило Республіці Ірландія зменшити економічну залежність від Великобританії. Це збіглося з «постнаціоналістичним поворотом» в ірландській політичній думці та переосмисленням Ірландії як маленької держави у глобалізованому світі. Участь у європейських зустрічах сприяла такому рівню співпраці і згуртованості, що рідко спостерігалось з 1940-х років, коли Ірландія припинила свою участь у Співдружності.

Таким чином, зазначені вище реформа державного управління в Сполученому Королівстві відбулася в останні десятиліття завдяки взаємодії органів публічної влади з інститутів громадянського суспільства, і включала в себе приватизацію, скорочення соціального забезпечення і правове регулювання публічно-управлінської діяльності, направлених на збереження певного ступеня автономії центрального уряду.



- Keating, M. (2022). Between two unions: UK devolution, European integration and Brexit. *Territory, Politics, Governance*, 10(5), 629-645. <https://doi.org/10.1080/21622671.2022.2050939>
- Kenny, M. (2022). Governance, politics and political economy – England’s questions after Brexit. *Territory, Politics, Governance*, (10)5. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/toc/rtep20/10/5>
- McCrone, D., & Keating, M. (2021). Questions of sovereignty: Redefining Politics in Scotland. *The Political Quarterly*, 92(1), 14-22. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12958>
- Murphy, M., & Evershed, J. (2021). Contesting sovereignty and borders: Northern Ireland, devolution and the union. *Territory, Politics, Governance*, 10(5), 661-677. <https://doi.org/10.1080/21622671.2021.1892518>
- Paun, A., Henderson, D., & Mitchel, M. (2022, November 4). How do officials and ministers across the UK cooperate and resolve disputes? *Institute for Government*. Retrieved from <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainer/intergovernmental-relations>
- Paun, A., Sargeant, J., & Shuttleworth, K. (2017, December 11). *Devolution: Joint Ministerial Committee*. *Institute for Government*. Retrieved from <https://www.instituteforgovernment.org.uk/article/explainer/devolution-joint-ministerial-committee>
- Prime Minister and Heads of Devolved Governments Council communiqué (2022, November 10). Government of the UK. Retrieved from <https://www.gov.uk/government/publications/prime-minister-and-heads-of-devolved-governments-council-communique-10-november-2022>
- Rawlings, R. (2022). Wales and the United Kingdom: a territorial constitutional policy drive. *Territory, Politics, Governance*, 10(5), 714-732. <https://doi.org/10.1080/21622671.2022.2036630>
- Sheldon, J. (2020, March 30). *Devolution arrangements within the UK during the next phase of Brexit UK in a Changing Europe*. Retrieved from <https://ukandeu.ac.uk/brexit-and-intergovernmental-coordination-within-the-uk/>
- Thimont, J., Owen, J., Paun, A. & Kellam, J. (2018, April). Devolution after Brexit. Managing the environment, agriculture and fisheries. *Institute for Government*. Retrieved from <https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/IFGJ6070-Devoution-After-Brexit-180413-FINAL-WEB.pdf>